

**YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA LOYIHANI
MASOFADAN BOSHQARISH**

Maxmudova Nargiza Xojixonovna

Bank-moliya akademiyasi LB tinglovchisi

mahmudovan331@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu tezisda Yashil iqtisodiyot sharoitida loyihalarni masofadan boshqarishning ahamiyati, afzalliklari va qiyinchiliklarini tahlil qiladi. Yashil iqtisodiyot ekologik barqarorlik va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashga qaratilgan bo'lib, masofaviy boshqaruv esa ushbu jarayonni yanada qulay va tejamkor qilishga yordam beradi.

Kalit so'zlar

Yashil iqtisodiyot, masofaviy boshqaruv, barqaror rivojlanish, ekologik innovatsiyalar, sun'iy intellekt, texnologik integratsiya, kiberxavfsizlik.

Kirish

Ayni paytda bir qancha mamlakatlarda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasi amalga oshirilmoqda. Ushbu sa'y-harakatlarda masofadan turib boshqariladigan loyihalar innovatsiyalar, barqarorlik va samaradorlikni oshirish usuli sifatida dolzarb bo'lib bormoqda. Ushbu dissertatsiya yashil iqtisodiyotda loyihalarni masofadan boshqarishning afzalliklari, muammolari va imkoniyatlarini baholaydi.

Yashil iqtisodiyot - bu o'sish va resurslardan foydalanish tabiatga zarar keltirmaydigan ekologik barqaror iqtisodiy tizim. Uning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. **Barqaror rivojlanish** - ekologik maqsadlarga erishishni ta'minlagan holda o'sishga erishish.
2. **Kam uglerodli iqtisodiyot** - ishlab chiqarish faoliyati davomida muqobil energiya manbalaridan foydalanish va chiqindilarni minimallashtirish.
3. **Resurslardan samarali foydalanish** - chiqindilar va energiyani tejash.
4. **Ekologik innovatsiyalar** - iqtisodiyotni yashillashtirish va rivojlanish uchun intellektual tizimlarni o'rnatish.
5. **Ijtimoiy adolat** - barqaror faoliyat yuritayotgan iqtisodiyotda hayot sifati va turmush darajasini oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlar.

Yashil iqtisodiyot loyihalari quyosh va shamol energiyasi, ekologik transport va chiqindilarni qayta ishlashni o'z ichiga oladi.

Loyihani masofadan boshqarish - bu turli geografik mintaqalardagi jamoa a'zolari tomonidan boshqariladigan loyihani nazorat qilish amaliyotidir. Bular:

1. **Axborot texnologiyalari** - masofaviy ish xizmati dasturlari (Trello, Asana, Jira, Microsoft Project) bilan loyihalarni boshqarish.
2. **Virtual jamoalar** - turli mamlakatlar va shaharlardagi odamlar bilan ishlash.
3. **Muloqot** – g'oyalarni videokonferensiya (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams) orqali muhokama qilish.
4. **Ish jarayonini avtomatlashtirish** - sun'iy intellekt va boshqa raqamli vositalar yordamida ish jarayonlarini kuzatish va samaradorlikni oshirish.
5. **Axborot xavfsizligi va ma'lumotlarni himoya qilish** - masofaviy ishlash uchun shifrlash va kiberxavfsizlik protokollaridan foydalanish.

Yashil iqtisodiyot bilan bog'liq loyihalarni masofaviy nazorat bilan ancha yaxshi boshqarish mumkin. Masofadan nazorat qilish sayohat xarajatlarini bartaraf qiladi, bu esa uglerod izini minimallashtirishga yordam beradi. Yashil loyihalar uchun masofadan boshqariladigan tizimlar yordamida real vaqt rejimida monitoringni amalga oshirish imkoniyati mavjud.

Masofadan boshqarishning afzalliklari

Masofadan boshqarish – bu rahbar yoki loyiha menejeri jismonan bir joyda bo'lmagan, turli zamonaviy texnologiyalar yordamida jarayonlarni nazorat qilish, vazifalarni taqsimlash va jamoani boshqarish tizimidir. Bu, ayniqsa, global va raqamli iqtisodiyot sharoitida muhim ahamiyat kasb etadi.

Masofadan boshqarishning asosiy afzalliklari quyidagilar:

1. Ta'sirchanlik va vaqtni tejash

- Har bir xodimning jahonning istalgan nuqtasidan ishlash imkoniyati mavjudligi joy va vaqt sarflashda erkinlikni oshiradi.
- Loyiha ishtirokchilarining o'z jadvaliga mos bo'lgan ishlash tartiblari samaradorlikni oshiradi.
- Sayohatchilar va transportga sarf qiladigan pullar miqdori pasayadi.

2. Ishga nisbatan qoyil qolar darajada samaradorlik

- Masofadan boshqarish loyihalarga oid barcha jarayonlarni tezda boshqarish imkonini beradi.
- Sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida ko'plab vazifalar tez va aniq bajariladi.
- Xodimlar o'z ish vaqtini mustaqil rejalashtirishi natijasida stress kamayadi va motivatsiya oshadi.

3. Xarajatlarni kamaytirish

- Ofis ijarasi, transport va boshqa infrastrukturaviy xarajatlar sezilarli darajada kamayadi.
- Xodimlar masofadan ishlagani uchun xizmat safarlari va ish joyiga kelish xarajatlari minimal darajaga tushadi.
- Resurslardan oqilona foydalanish natijasida umumiy iqtisodiy samaradorlik ortadi.

4. Yuqori iqtidorli mutaxassislarni jalb qilish

- Masofaviy boshqaruv tufayli jahon bozoridagi eng malakali mutaxassislarni ishga jalb qilish imkoniyati oshadi.

- Kompaniyalar yoki loyihalar geografik cheklovlarsiz eng yaxshi mutaxassislar bilan ishlashi mumkin.

5. Ekologik barqarorlik

- Ishchilar sayohat qilish yoki ofisga qatnash majburiyatidan xalos bo'lgani uchun transport vositalari kamroq ishlatiladi, bu esa uglerod izini kamaytiradi.

- Raqamli hujjatlar va masofaviy uchrashuvlar qog'oz va boshqa tabiiy resurslar sarfini kamaytiradi.

6. Texnologik integratsiya va avtomatlashtirish

- Sun'iy intellekt (AI), bulut texnologiyalari, loyiha boshqarish tizimlari (Trello, Asana, Microsoft Project) orqali jarayonlarni avtomatlashtirish imkoniyati mavjud.

- Analitik va monitoring tizimlari yordamida loyiha yoki biznes jarayonlarini real vaqtda kuzatish mumkin.

Masofadan boshqarishning istiqbollari quyidagilar kiradi:

- Yangi texnologiyalar: Masofaviy boshqaruv sun'iy intellekt, blokcheyn va IoT (Internet of Things) kabi texnologiyalar bilan yanada samarali bo'ladi.

- Gibril ish modeli: Kelajakda an'anaviy va masofaviy ish tartibini birlashtirish keng qo'llanilishi kutilmoqda.

- Kiberxavfsizlik: Masofaviy boshqaruv rivojlanishi bilan axborot xavfsizligini oshirishga alohida e'tibor qaratish zarur bo'ladi.

Qiyinchiliklar va cheklovlar

Masofadan boshqarish – bu loyihalar, biznes jarayonlari yoki tashkilotlarni joylashuvdan qat'i nazar, turli raqamli texnologiyalar yordamida boshqarish tizimidir. U samaradorlik va qulaylikni oshirsa-da, o'ziga xos qiyinchiliklar va cheklovlarga ham ega.

1. Masofadan boshqarishning asosiy qiyinchiliklari

1.1. Samarali kommunikatsiyaning qiyinligi

- Jamoa a'zolari turli hududlarda bo'lgani sababli yuzma-yuz uchrashuvlar o'tkazish imkoni cheklanadi.

- Virtual muloqot orqali noto'g'ri tushunishlar va axborot yetkazishdagi uzilishlar yuzaga kelishi mumkin.
- Ish joyida bo'lgani kabi tezkor fikr almashish (brainstorming) va muammolarni joyida hal qilish qiyinlashadi.

1.2. Jamoani boshqarish va nazorat qilishdagi qiyinchiliklar

- Masofaviy ishlash jarayonida rahbar xodimlarning ish faoliyatini doimiy kuzatib borishi murakkablashadi.
- Ishchilarni motivatsiya qilish qiyinlashishi mumkin, chunki ular o'zlarini jamoaning bir qismi sifatida his qilmasliklari ehtimoli bor.
- Vazifalarni bajarish muddatlari ustidan nazorat o'rnatish uchun maxsus monitoring vositalari talab etiladi.

1.3. Texnologik muammolar va internetga bog'liqlik

- Masofadan boshqarish internet va texnologiyalarga bog'liq bo'lib, tarmoq uzilishlari yoki texnik nosozliklar ish jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.
- Xodimlarning texnologik savodxonligi yetarli bo'lmasa, yangi dasturlarni o'rganish va ulardan foydalanish qiyinchilik tug'dirishi mumkin.
- Ba'zi mamlakat yoki hududlarda tezkor internet va zaruriy texnologik infratuzilma yetarli darajada rivojlanmagan bo'lishi mumkin.

1.4. Ish va shaxsiy hayot muvozanatini saqlashning murakkabligi

- Masofaviy ishlashda ish va shaxsiy hayot o'rtasidagi chegara buzilishi mumkin.
- Xodimlar kechasi yoki dam olish kunlari ham ishlashga majbur bo'lishi, bu esa ruhiy va jismoniy charchoqqa olib kelishi mumkin.
- Uy sharoitida ishlashda diqqatni jamlash qiyin bo'lishi mumkin (oilalar, uy vazifalari, boshqa chalg'ituvchi omillar).

2. Masofadan boshqarishning asosiy cheklovlari

2.1. Kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni himoya qilish muammolari

- Masofadan ishlashda maxfiy ma'lumotlarning himoyasi muhim ahamiyat kasb etadi.

- Kompaniyaning ichki hujjatlari va muhim ma'lumotlari kiberhujumlarga duch kelishi mumkin.
- Noqonuniy tizimlarga kirish xavfi ortadi, ayniqsa, xodimlar shaxsiy qurilmalardan foydalansa.

2.2. Jamoaviy hamkorlik va madaniy tafovutlar

- Jamoaning turli davlat va hududlardan bo'lishi madaniy farqlarga olib kelishi mumkin.
- Ish uslublari, vaqt farqlari va ish etikasi masalalarida moslashuv zarur bo'ladi.
- Yangi xodimlarni jamoaga tezkor moslashtirish (onboarding) jarayoni murakkablashadi.

2.3. Ba'zi sohalar uchun mos emas

- Ishlab chiqarish, sog'liqni saqlash, qurilish va boshqa amaliy tajriba talab qiladigan sohalar uchun masofadan boshqarish unchalik samarali bo'lmasligi mumkin.
- Jismoniy ishlarni talab qiladigan loyihalar uchun masofadan ishlashning afzalliklari cheklangan.

Xulosa

Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida loyihalarni masofadan boshqarish zamonaviy texnologiyalar asosida yanada rivojlanmoqda. Uning afzalliklari ekologik barqarorlik va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, texnologik qiyinchiliklar va xavfsizlik masalalarini hal etish muhim ahamiyat kasb etadi. Kelajakda raqamli innovatsiyalar va barqaror energiya manbalaridan foydalanish ushbu sohaning yanada rivojlanishini ko'rsatmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Pearce, D., Markandya, A., & Barbier, E. (1989). Blueprint for a Green Economy. Earthscan Publications.

2. Barbier, E. B. (2011). The Green Economy: Environment, Sustainable Development and the Politics of the Future. Columbia University Press.
3. Sachs, J. D. (2015). The Age of Sustainable Development. Columbia University Press.
4. Jackson, T. (2009). Prosperity without Growth: Economics for a Finite Planet. Earthscan.
5. UNDP (2020). Human Development Report 2020: The Next Frontier—Human Development and the Anthropocene.
6. Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M., & Hultink, E. J. (2017). The Circular Economy—A new sustainability paradigm? Journal of Cleaner Production, 143, 757-768.
7. Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., et al. (2009). A safe operating space for humanity. Nature, 461(7263), 472-475.
8. Skea, J., & Nishioka, S. (2008). Policies and practices for a low-carbon society. Climate Policy, 8(sup1), S5-S16.